

Юринець Оксана
кандидат економічних наук
доцент кафедри менеджменту організацій
Національного університету «Львівська політехніка»

Куньч Мар'яна
студентка спеціальності «Міжнародні відносини»
Національного університету «Львівська політехніка»

БЕЗВІЗОВИЙ РЕЖИМ З ЄС ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Питання безвізового режиму слід розглядати в контексті процесу європейської інтеграції України та виконання українською владою найголовніших кроків на шляху до її реалізації. З-поміж пріоритетів слід виокремити підписання і ратифікацію угоди про Асоціацію, розробку Національної програми імплементації УА та, що є вкрай запотребуваним в українському суспільстві, виконання зобов'язань України в рамках підготовки до безвізового режиму з ЄС [2].

Безвізовий діалог Україна-ЄС було офіційно започатковано в жовтні 2008 р. Він охоплює чотири основні напрями: безпеку документів (включаючи запровадження біометричних паспортів); управління міграцією (у т.ч. протидію нелегальній міграції та реадмісію); громадський порядок та безпеку; забезпечення фундаментальних прав та свобод людини [1]. Їх реалізація є передумовою запровадження безвізового режиму між Україною та ЄС. Отож, на сьогоднішньому етапі першочерговими для Києва залишаються такі завдання: 1) масштабне введення закордонних біометричних паспортів; 2) створення незалежного антикорупційного органу; 3) подальше вдосконалення законодавства та державної політики України у сфері протидії дискримінації.

Виконання плану дій з лібералізації візового режиму відбувається у два основних етапи, а саме: прийняття необхідного законодавства у визначеній сфері та практичне запровадження зазначених законодавчих елементів з урахуванням європейських стандартів [1]. Потрібно зазначити, що впродовж 2008 – 2014 рр. у рамках цього плану було ухвалено майже 40 законів України, понад 50 постанов і розпоряджень, потрібних для повноцінної імплементації ухвалених законів, розроблено десятки концептуальних рамкових та планувальних документів, укладено й ратифіковано відповідні міжнародні угоди та конвенції. Безперечно, реформи, які вже здійснено Києвом, можна розглядати як такі, що сприяють посиленню безпеки у питаннях управління кордонами та міграцією, а також боротьбі з організованою злочинністю. Зокрема, внесено зміни до законів про біженців і про діяльність уповноваженого Верховної Ради з прав людини у сфері захисту персональних даних, ухвалено «антидискримінаційний закон» і закон, який стосується боротьби з корупцією. Водночас потрібно розуміти, що прийняти антидискримінаційних чи антикорупційних законів не є достатнім – потрібно ще змусити їх «реально працювати». В українській дійсності це непросте, хоча це і є найголовнішою умовою ЄС для запровадження безвізового режиму.

На нашу думку, перспективи України щодо отримання безвізового режиму з ЄС слід розглядати з урахуванням кількох суттєвих суспільно-політичних факторів.

По-перше, набуття Україною безвізового режиму відповідає суспільним запитам, бо відкриває перед нашими співвітчизниками нові перспективи. На жаль, тільки 10% українців побували в країнах ЄС. Натомість можливість безперешкодно переміщуватися в європейському просторі дозволить українцям усвідомлювати себе частиною європейської спільноти. Адже що більше людей відвідає європейські країни, то більше наших громадян привозитимуть назад в Україну

європейські підходи до вирішення важливих суспільних питань. Безвізовий режим змінюватиме свідомість та менталітет українців, бо коли вони безпосередньо пізнають європейський життєвий уклад, то не тільки зможуть протистояти пропагандистським впливам російських каналів, а й не піддаватимуть сумніву європейську траєкторію руху Києва, доцільність змін виключно за європейським, а не російським прикладом. Безвізовий режим стане дієвим чинником, що буде зміцнювати Україну як державу, її суверенність й обороноздатність.

По-друге, слід розмежовувати політичні і технічні аспекти процесу набуття Україною безвізового режиму з країнами-членами ЄС. Політичне рішення з цього питання вже прийнято [4]. Без жодного сумніву, політично Європейський Союз готовий запровадити безвізовий рух для українців і має однозначні наміри скасувати візи. Низка країн-членів ЄС вже сьогодні спростила процедуру надання українцям віз, зокрема Хорватія, Румунія, Болгарія, Чехія та Польща. Наприклад, тільки минулого року консульські установи Польщі в Україні видали нашим громадянам понад 830 тис. віз, а найбільшу їх кількість видало консульство Польщі у Львові (350 тис.). Водночас з кожним роком знижується рівень відмови у видачі віз до ЄС (сьогодні це трохи більше 2%). Також ЄС скоротив для українців перелік документів для отримання візи, а також терміни розгляду питання щодо їх надання.

По-третє, візова лібералізація – це програма, в рамках якої українській стороні необхідно виконати основні технічні умови для запровадження безвізового режиму з ЄС. У цьому контексті рішення країн Євросоюзу розглядається і крізь призму подій на Донбасі, головню, проблеми відсутності контролю над російсько-українським кордоном. Статус Криму як окупованої території також є фактом, який ускладнює перехід на безвізовий режим. Тому українській владі слід звернути пильну увагу на проблему облаштування кордонів, насамперед, з Білоруссю і Росією [3].

І найголовніше, слід запобігати політичним спекуляціям, невиправданому популізму навколо Ризького саміту «Східного партнерства», запланованого на травень. Безперечно, він є одним із ключових етапів до запровадження безвізового руху України. Політично безвідповідально і неприпустимо поширювати думку, що під час Саміту не планується запровадження безвізового режиму. Адже питання планування загалом не розглядається, позаяк надання безвізового режиму Україні вже є усталеним рішенням. Натомість Україна може отримати конкретний календар дій, згідно з яким сторони досягнуть бажаної угоди, над якою працюють ще з 2008 року. Тут важливо не плутати поняття «безвізовий режим» і «лібералізація безвізового режиму». Під час Ризького саміту варто очікувати позитивного рішення щодо спрощення візового режиму з ЄС, бо Україна виконала один із найважливіших критеріїв для його лібералізації – налагодила видачу біометричних паспортів. Учасники саміту проаналізують стан виконання Україною технічних умов для лібералізації візового режиму, а також, за потреби, визначать терміни виконання Україною попередньо запланованих завдань в цьому напрямі. Очевидно, що перспективи лібералізації візового режиму залежать від великої кількості чинників, насамперед, від готовності України виконати на належному рівні вимоги ЄС і відстояти власні національні позиції.

Попри війну і складні умови, Україні все ж вдалося виконати значну кількість своїх зобов'язань перед ЄС. Нині ж вона очікує підтримки від своїх партнерів. Очевидно, що Київ пройшов довгий шлях до поставленої мети, і якщо вітчизняні дипломати і представники влади не змінять задекларованого курсу, не знизять активності своєї роботи, то наші громадяни зможуть отримати безвізовий режим уже в найближчій перспективі. Не менш важливим є й те, що запровадження безвізового режиму з Україною стане добрим прикладом для інших країн-членів Східного партнерства.